

tette elő, s 1920. szeptember 26-án fogadták el. A XXV. tc. vagy közkeletű nevén a *numerus clausus* törvény kimondta, hogy a felsőoktatási intézmények bármelyikében 6%-ra kell korlátozni a felvehető zsidó hallgatók számarányát. A törvény végrehajtási utasítását Teleki készítette el.⁶⁸

A törvényt nem hajtották végre túl szigorúan, Bethlen kormánya pedig hatályon kívül helyezte a zsidósággal kötendő új *modus vivendi* érdekében (lásd a 2. fejezetet). A törvény egyik legfontosabb hatása az volt, hogy radikalizálta a felsőfokú tanintézeteket. Az állás nélküli diplomások és értelmiségiek a szélsőjobboldal felé orientálódtak, és az egyetemek az antiszemitizmus melegágyaivá váltak. Különösen heves antiszemita uszítás folyt az orvosi karon, ahol az antiszemiták egyik fő követelése az volt, hogy a zsidó hallgatók zsidó tetemeiket boncoljanak, tudván, hogy ezt az ortodox zsidó törvények szigorúan tiltják.

A *numerus clausus* törvény botránnyosan megsértette a kisebbségek védelmét biztosító szerződést, amelyet Magyarország is zártkörűen elfogadott, azt remélve, hogy védelmet nyújt majd az utódállamok területén élő honfitársainak. A magyarországi zsidóság vezetői azonban nem indítottak politikai akciót a *numerus clausus* ellen. Magatartásukat jól példázta Vázsonyi Vilmos, egykori igazságügy-miniszter 1924. október 27-i megnyilatkozása. A Pesti Izraelita Hitközség rendes évi közgyűlésén, a vezetőség hazafias álláspontját hangsúlyozván, kijelentette, hogy „a jogfosztó trianoni béke nem lehet forrása jogainknak”⁶⁹. A legitimista Vázsonyi hazafias és kommunistaellenes érzületéhez nem férhetett kétség. Mi több, annak idején úgy ajánlhatták személyét Horthynak, mint gyakorlatilag az egyetlen politikust akár Szegeden, akár Bécsben, kinek tekintélyén és hírnevén semminemű folt nem esett.⁷⁰ Amikor a nyugati zsidó szervezetek a *numerus clausus* ügyét a Népszövetség elé vitték, a magyarországi zsidóság vezetői egyértelműen hazafias álláspontra helyezkedtek. A brit zsidók Egyesített Külügyi Bizottságát és a franciaországi Alliance Israélite Universelle-t nem egyszerűen csak a magyar zsidóság iránti aggodalom indította ennek a lépésnek a megtételére, hanem az is, hogy a magyarországi *numerus clausus*-ban olyan precedenst láttak, amely mintául szolgálhat más országok számára is. A magyar zsidó vezetők nyilvánosan rosszállásukat fejezték ki azért, hogy ezek a külföldi szervezetek egy tisztán belső ügybe beavatkoztak. Meg voltak győződve arról, hogy Magyarország törvényes és alkotmányos keretei között a maguk erejére támaszkodva fogják elrendezni a problémát. Álláspontjukat hazafias és gyakorlati megfontolások egyaránt motiválták. Nem szerették volna, hogy sérelmeik külső beavatkozás révén nyerjenek orvoslást, különösen nem a trianoni szerződéshez kapcsolódó kisebbségi előírások alapján, mivel-hogy a trianoni szerződés egészét nemzeti katasztrófaaként könyvelték el.